

Детораса Вөрлезыг

Лецды—ВКП(б) Мылдинса Раikom да РIK

№ 86—87 (544—545), Гентабр 13-од дун 1938 во

СССР-са ПЕРВОЈ СОЗЫВА ВЕРХОВНОЈ СӨВЕТЛӨН МӨДӨД ГЕГГИЈА

СССР-са Верховној Сөветөн примитөм законјас

ЗАКОН

СССР-са, сојузнöј да автономној республикајасса судоустројство жылыс

I. ОБШЦОЈ ПОЛОЖЕНЫЈЕЈАС

1-ој статта. СССР-са Конституцијалдн 102-од статтакод лбсалөмдн СССР-ын правосудје пöртөб олөмө СССР-са Верховној Суддн, сојузнöј республикајасса верховној судјасдн, крајөвöј да областној судјасдн, автономној республикајасса да автономној областјасса судјасдн, окружној судјасдн, СССР-са Верховној Сбвет шудм серти лбсөдөм СССР-са специалној судјасдн, народној судјасдн.

2-од статта. СССР-ын правосудјелдн могыс доржны став сикас посагательствојассыс:

а) СССР-са Конституцијадн да сојузнöј да автономној республикајасса Конституцијасдн лбсөдөм СССР-са общественоној да государственној устројство, овмөслыс социалистическој система да социалистическој собственност;

б) СССР-са гражданалыс политическој, трудовöј, жилищноöј да мукөд личноöј да имущественноöј правојас да интересјас, кодјасдс гарантирутома СССР-са Конституцијадн да сојузнöј да автономној республикајасса Конституцијасдн;

в) государственној учрежденијаслыс, предпријатијаслыс, колхозјаслыс, кооперативноöј да мукөд общественоној организацијаслыс правојас да закондн визан интересјас.

СССР-ын правосудје имейтө аслас могдн став учрежденијасдн, организацијасдн, должностноöј јöздн да СССР-са гражданадн сбветској законјас стöча да личлезлытöг олөмө пöртöм обеспечитөм.

3-од статта. Сбветској суд, уголовноöј наказныјелыс мерајас применајтөмдн, не сöмын карајтö преступныкјасдс, но сиз-жө имейтө аслас могдн преступныкјасдс исправитөм да перевоспитажтөм.

Аслас став фејателностдн суд воспитыважтö СССР-са гражданадс рöфиналы да социализм фелöлы преданност самдн, сбветској законјас стöча да личлезлытöг олөмө пöртöм самдн, социалистическој собственност динö бережноöя относитчан самдн, уж дисципли-

на самдн, государственноöј да общественноö; долг динö честнöя относитчан самдн, социалистическој обществитөје правилöјас динö уваженөје самдн.

4-од статта. Тајö законсылдн 2-од статтаын индөм могјассө СССР-са судјас пöртöны олөмө тацöм ногдн:

а) судебноöј заседанијас вылын уголовноö фелöјас видлалөмдн да рöфиналы изменныкјас, вредителјас, социалистическој собственност гусавлысјас да народлөн мукөд врагјас динö, а сиз-жө грабителјас, вöрјас, хулиганјас да мукөд преступныкјас динö наказныјелыс закондн лбсөдөм мерајас применитөмдн;

б) судебноöј заседанијас вылын гражданалыс, государственноö учрежденијаслыс, предпријатијаслыс, колхозјаслыс да мукөд общественоној организацијаслыс правојас да интересјас вöрзөдыс спорјас куза фелöјас видлалөмдн да разрешитөмдн.

5-од статта. СССР-ын правосудје пöртөб олөмө тацöм подувјас вылын:

а) став гражданалыс јединöј да равнöј суд, гражданадн социалноö, имущественноö да служебноö положенијас, националноö да рассөвöј принадлежност выльö виздөтöг;

б) став судјаслыс јединöј да обязательноö СССР-са уголовноö, гражданскоö да процессуальноö законодательство.

6-од статта. Суддајас независимöјөс да подчинажтöны сöмын законлы (СССР-са Конституцијалдн 112-од статта).

7-од статта. СССР-са Конституцијалдн 110-од статтакод лбсалөмдн СССР-са судопроизводство нудсөб сојузнöј либö автономноöј республика либö автономноöј областса кыв вылын сизö јöзлы, кодјас оз төдны тајö кывсö, фелö материалјасдн переводчик пыр тырвыжө төдмасөм обеспечитөмдн, а сиз-жө суд вылын рöдноö кыв вылын выступажтны право обеспечитөмдн.

8-од статта. СССР-са Конституцијалдн 111-од стат-

такод лбсалөмдн СССР-са став судјасын фелö видлалөм нудсөб воссөн, сы вöснамы закондн абу урчитөматанс кезөмјас, мыжданалы дорјөм выльö право обеспечитөмдн.

9-од статта. СССР-са Конституцијалдн 102-од статтакод лбсалөмдн СССР-са став судјасын фелöјас видлалөм нудсөб народноöј заседателјас участвужтөмдн, сизö случајасыс кынзө, кодјасдс специално урчитөма закондн.

10-од статта. СССР-са Конституцијалдн 105, 106, 107, 108 да 109-од статтајаскод лбсалөмдн СССР-ын судјас образужтөдыс выборност подув вылын сещөм пöрадокын, кодс урчитөма тајö законнас.

11-од статта. Суддајасдн да народноöј заседателјасдн вермасны лоны став граждана, кодјас ползужтöчыны бöрјысан правојасдн.

12-од статта. Народноöј заседателјас судјасын асыныс обязанностјассө олөмө пöртны корбөны список серти бчередност пöрадокын воын дас луныс не унжык выльö, случајасыс кынзө, кор тајö сроксө нудсөб кыпдөбө судебноö фелö видлалөмын народноöј заседателјасдн участвужтны коланлунон.

Судын асыныс обязанностјассө олөмө пöртгөн народноöј заседателјас ползужтöчыны судфалдн став правојасдн.

13-од статта. Рабочöјјас да служашцöјјас лыдыс народноöј заседателјаслөн судын наөн обязанностјассө олөмө пöртан став кадöж сохрاناјтчө налдн уждоныс.

Став мукөд случајасын народноöј заседателјаслы рöскодјас мынтөм, кодјас јитчөмадс судын налыс обязанностјассө олөмө пöртөмкөд, вöчсө пöрадокын, кодс урчитөма сојузнöј республикајасса законодательстводн.

14-од статта. Став судјасын фелöјас видлалөм пöртөб олөмө судда да кык народноöј заседател составын случајас кынзө, кодјасдс специално урчитөма закондн, кор тајö видлалөмыс пöртөб олөмө судса кујим шлендн.

15-од статта. Став суд-

Суддн да сојузнöј республикајасса верховноö судјаслөн кынзө, приговорјас, решенијас да определенијас вермасны обжалу тыны закондн урчитөм пöрадокдн судитөмјасдн, најö заштитныкјасдн, истецјасдн, ответчикјасдн да налыс интересјас представлајтысјасдн либö опротестужтыны прокурордн вылынжык сулалыс суддө.

Жалöбөјас да протестјас видлалөмдн вылынжык сулалыс суд фелöын имейтыс да сторонајасдн сөтөм материалјас серти пöроверажтө улынжык сулалыс суддн вöчөм приговорлыс либö решенијелыс законност да подулалөм.

16-од статта. Судебноö приговорјас, решенијас да определенијас, кодјас пырисны законноö вынö, вермасны лоны опротестужтөмадс сöмын СССР-са Прокурордн либö сојузнöј республикаса прокурордн, СССР-са Верховноö Суд Председателдн да сојузнöј республика верховноö судса председателдн тајö законсылдн 51, 64, 74-од статтајаскод лбсалөмдн.

17-од статта. Суддајасдс должностыс да народноöј заседателјасдс најö обязанностјасыс мездөм лецсө оз мөднөг, кызö бöрјысысјаслөн бöр корөм серти, либö-жө на жылыс лоом суд приговордн.

18-од статта. Суддајаслы паныд уголовноö преследованијас кыпдөдөм, такөд јитөдын најөс должностыс вештөм да суддө сөтөм вöчсө: народноö суддајас, крајөвöј, областноö, окружноö судјасса, автономноö областјас судјасса шленјас, сојузнöј да автономноö

республикајас верховноö судјасса шленјас куза—сојузнöј республикаса прокурор шудм серти сојузнöј республикаса Верховноö Сбвет президиум санкцијадн; СССР Верховноö Судса да СССР-лөн специалноö судјасса шленјас куза—СССР-са Прокурор шудм серти СССР Верховноö Сбвет Президиум санкцијадн.

19-од статта. Народноö судфалдн временноö отсутствөје случајын (вөсөмјас, отпускјас да с. в.) суддалыс обязанностјас нудсөб сылдн отсутствөје кад дырјө пуктыссө ужалыс јöз депутатјаслөн районноö сөветдн народноöј заседателјас пöвсыс öти выльö.

20-од статта. Народноö судфалдн сыдн полномочијас срок колтöз мунан случајын народноö суддадс выльö бöрјөмјас котыртеды мунан лунганыс кык төдысса срокыс не сөрөнжык.

Народноö суддадс выльö бöрјөмјас котыртеды Јустичија куза сојузнöј республикаса Народноö Комиссариатдн, а автономноö республикаын—Јустичија куза автономноö республикаса Народноö Комиссариатдн.

Окружноö, крајөвöј, областноö судјасса да сојузнöј да автономноö республикајас судјасса шленјасдн, а сиз-жө специалноö судјасса да СССР Верховноö Судса шленјасдн мунан случајын, судјасса выльö шленјасдс бöрјөмјас нудсөбды ужалыс јöз депутатјаслөн областса, крајса, округса сөветјаслөн, сојузнöј да автономноö республикаса Верховноö Сбветлөн, СССР-са Верховноö Сбветлөн бчередноö сессия вылын.

II.

НАРОДНОО СУД

21-од статта. Народноö имущественноö преступленөјејас жылыс—рöббöј, грабитөм, гусасөмјас, мошенничество, вымогательство жылыс;

а) уголовноö фелöјас—гражданадн олөмлы, здоровелы, свободалы да достойнстволы паныд преступленөјејас жылыс—вөдмјас жылыс, телесноö поврежденијас вöчөм жылыс, незаконноö абортјас вöчөм жылыс, свободаыс незаконноöя лишитөм жылыс, мырдөналөм жылыс, алиментјас злостноöя мынтытөм жылыс, оскорбитөм жылыс, хулиганство жылыс, клевета жылыс;

(Вөчө виздө мөд лет бөкыс).

СССР-са, сојузнöй да автономнöй республикајасса судоустројство јылыс законлөн продолженіе

паныд преступленіејас јылыс—избирателнöй закон нарушитöм, законөн лөбөдöм надогјас да сборјас злостнöйа мынтытöм, государственној поставкајас да повинностјас олбмб портöмыс откажитöм, призывыс да военнöй служба обязанностјасыс кежөм, власт органјаслыс законнöй распораженіејас нарушајтöм јылыс;

б) гражданскöй делöјас —имущество јылыс искјас куза,

искјас куза, кодјас јичдөмабс уж јылыс законјас нарушитöмкөд,

алиментјас мынтöм јылыс искјас куза,

наследство јылыс искјас куза да мукдöб уголовнöй гражданскöй делöјас, кодјасбс урчитöма законөн сылы нубдöмд.

22-öд статта. СССР-са Конституцијалөн 109-öд статта подув вылын народнöй судјас бөрјысöбны районса гражданадн всеобщнöй, вескыд да равнöй бөрјысан право подув вылын гусөн гөлөсутöмдн кујим вөса срок кежлө.

23-öд статта. Народнöй суддајас да народнöй заседателјас бөрјысöбны районјасса гражданадн избирателнöй округјас куза, народнöй суддајасбс да народнöй заседателјасбс бөрјөм куза избирателнöй округ шымыртö став населеніесб, коді олө тајө народнöй суд дејателност территорија вылын.

24-öд статта. Народнöй суддајасб да народнöй заседателјасб кандидатјасбс выставлајтан право обеспечения обществениј организацијаслы да ужалыс јөз обществөјаслы: коммунистическöй партинöй организацијаслы, професционалнöй сојузјаслы, кооперативјаслы, томјөз организацијаслы, културнöй обществөјаслы, а сиз-жө рабочöјјаслөн да служащöјјаслөн общнöй собранияјаслы—предпријатіејас куза, военно-служащöјјаслы—воинскöй частјас куза, крестаналдн общнöй собранияјаслы—колхозјас куза, совхозјасса рабочöјјаслөн да служащöјјаслөн общнöй собранияјаслы—совхозјас куза.

25-öд статта. Народнöй суддајасб да народнöй заседателјасб кандидатјасбс региструјтан да кандидатјаслыс списокјас јөздөн

пöрадок, а сиз-жө најөс бөрјөмјаслөн срокјас да пöракок урчитө „Суддајасбс да народнöй заседателјасбс бөрјөм јылыс положеніејасбн“, кодјас вынөсөбны сојузнöй республикајасса Верховнöй Советјасбн.

26-öд статта. Быд районлы народнöй судјаслөн лыд урчитө сојузнöй республикајасса Народнöй Комиссарјас Советөн Јустіціја куза сојузнöй республикајасса Народнöй Комиссардн представитöм серті. Автономнöй республикајасын быд районлы народнöй судјаслөн лыд урчитө автономнöй республикајасса Народнöй Комиссарјас Советөн Јустіціја куза автономнöй республикајасса Народнöй Комиссардн представитöм серті.

27-öд статта. Народнöй суд судебнöй заседаніе вылын делö видлатöз:

а) вынөсөдö обвинителнöй заключејие, кодöс сетдма прокурордн. Обвинителнöй заключеніекөд сдгласитчөтөм дырји, народнöй суд прав бөр берддны делөсө прокурорлы помөз расследурјтөм вылө, лбд дугдны делөсө производсдн, та вылө тырмыдн подуејас емлуи дырји;

б) разрешајтө вопрос мыжаланабс стража улө пуксөдöм јылыс лбд сјөс стража улыс мездöм јылыс;

в) вöчө шуөм делө видлалгөн защитникөн да прокурордн быт участвутөм јылыс.

28-öд статта. Народнöй судда:

а) воөм жалобаяс да шыддчөмјас серті вöчө шуөм уголовнöй преследованіе заводитöм јылыс лбд таым откажитöм јылыс;

б) колан случајын, мөддө шыддчөмјас да жалобаяс еледственинöй органјаслы расследурјтөм вылө;

в) назначајтө делö кывзөм вылө;

г) вöчө распроаженіејас судö мыжаланабс, свідетелјасбс, экспертјасбс корөм јылыс да јуртö істецјаслы да ответчикјаслы делö видлалан кад јылыс;

д) председателствутө народнöй суд заседаніејас вылын.

29-öд статта. Народнöй суддајас отчитывајтчөбны бөрјысыејас возын асланыс уж да народнöй суд уж јылыс.

III.

КРАЈЕВÖЙ, ОБЛАСТНÖЙ, ОКРУЖНÖЙ СУД ДА АВТОНОМНÖЙ ОБЛАСТСА СУД

30-öд статта. СССР-са Конституцијалөн 108-öд статтакдө лöсальдөн, крајевöй, областнöй, окружнöй суд да автономнöй областса суд бөрјысөб ужалыс јөз депутатјаслөн крајевöй, областнöй, окружнöй советн лбдбс ужалыс јөз депутатјаслөн автономнöй областса советөн 5 вөса рок кежлө.

31-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй суд да автономнöй областса суд состоитö председателыс, председателöс вежысјасыс, судса шленјасыс да народнöй заседателјасыс, кодјас корөбны судебнöй делöјас видлаломын участвутөм могуыс.

32-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй суд да

автономнöй областса суд видлаломын најө вефеніејө законөн отнеситöм уголовнöй делöјас контрреволюционнöй преступленіејас јылыс, государственној управленіејы паныд торјөн опаснöй преступленіејас јылыс, социалистическöй собственности гусавлөм јылыс, торја важнöй должностнöй да хозяйственнöй преступленіејас јылыс, а сиз-жө најө вефеніејө законөн отнеситöм гражданскöй делöјас государственној да общественинöй учрежденіејас, предпријатіејас да организацијас костын спорјас куза.

Крајевöй, областнöй, окружнöй суд да автономнöй областса суд сыыс кынзі видлаломын народнöй судјаслөн приговорјас, решеніејас да определеніејас вылө; жалобаяс да протестјас.

33-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй суд да автономнöй областса суд составын дејствутөбны:

а) уголовнöй делöјас куза судебнöй коллегіја—уголовнöй делöјас видлалом вылө, кодјас подсуднöйөс крајевöй, областнöй, окружнöй судлы да автономнöй областса судлы, а сиз-жө народнöй судјаслөн приговорјас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас видлалом вылө;

б) гражданскöй делöјас куза судебнöй коллегіја—гражданскöй делöјас видлалом вылө, кодјас подсуднöйөс крајевöй, областнöй, окружнöй судлы да автономнöй областса судлы, а

IV.

АВТОНОМНÖЙ РЕСПУБЛИКАСА ВЕРХОВНÖЙ СУД

38-öд статта. СССР-са Конституцијалөн 107-öд статтакдө лöсальдөн автономнöй республикајасса Верховнöй суд бөрјысөб автономнöй республикајасса Верховнöй Советөн 5 вөса срок кежлө.

39-öд статта. Автономнöй республикајасса Верховнöй суд состоитö председателыс, председателöс вежысјасыс, судса шленјасыс да народнöй заседателјасыс, кодјас корөбны судебнöй делöјас видлаломын участвутөмд.

40-öд статта. Автономнöй республикајасса Верховнöй суд видлалө сјө вефеніејө законөн отнеситöм уголовнöй делöјас контрреволюционнöй преступленіејас јылыс, государственној управленіејы паныд торјөн опаснöй преступленіејас јылыс, социалистическöй собственности гусавлөм јылыс, торја важнöй должностнöй да хозяйственнöй преступленіејас јылыс, а сиз-жө сјө вефеніејө законөн отнеситöм гражданскöй делöјас государственној да общественинöй учрежденіејас, предпријатіејас да организацијас костын спорјас куза.

Автономнöй республикајасса Верховнöй суд тачыс кынзі

сиз-жө народнöй судјаслөн решеніејас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас видлалом вылө.

34-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй судлөн да автономнöй областса судлөн судебнöй коллегіјас видлаломын уголовнöй да гражданскöй делöјас председателствутыс—судса председател лбдбс шлен да кык народнöй заседател составын.

35-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй судлөн да автономнöй областса судлөн судебнöй коллегіјас видлаломын народнöй судјаслөн приговорјас, решеніејас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас соответствующнöй судса кујим шлен составын.

36-öд статта. Областјасын, кодјас пырöны крај составö, окружнöй да областнöй судјас дејствутөбны сјө-жө составын, кызі і крајевöй суд.

37-öд статта. Крајевöй, областнöй, окружнöй судса да автономнöй област судса председател председателствутө судебнöй заседаніејас вылын лбдбс назначајтө судебнöй заседаніејас вылын председателствутөмө крајевöй, областнöй, окружнöй судса да автономнöй област судса шленöс, назначајтө делöјас кывзөм вылө, сетö распроаженіејас судö мажаланајасбс, свідетелјасбс, экспертјасбс корөм јылыс да јуртö істецјаслы да ответчикјаслы делö видлалан кад јылыс.

судлөн судебнöй коллегіјајас народнöй судјаслөн приговорјас, решеніејас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас видлаломын автономнöй республикајасса Верховнöй судса кујим шлен составын.

44-öд статта. Автономнöй республикајасса Верховнöй судса председател председателствутө судебнöй заседаніејас вылын лбдбс назначајтө судебнöй заседаніејасын председателствутөм вылө автономнöй республикајасса Верховнöй судса шленöс, назначајтө делöјас кывзөм вылө, сетö распроаженіејас судö мыжаланајасбс, свідетелјасбс, экспертјасбс корөм јылыс да јуртö істецјаслы да ответчикјаслы делö видлалан кад јылыс.

V.

СОЈУЗНÖЙ РЕСПУБЛИКАСА ВЕРХОВНÖЙ СУД

45-öд статта. Сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд ем сојузнöй республикајасса высшöй судебнöй орган. Сојузнöй республикајасса Верховнöй суд вылө пуктысөб сојузнöй республикајасса тајө сојузнöй республикајасса составö пырыс автономнöй республикајасса, крајјасса, областјасса да округјасса став судебнöй органјаслөн судебнöй дејателност бөрсө надзор.

46-öд статта. СССР-са Конституцијалөн 106-öд статтакдө лöсальдөн Сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд бөрјысөб сојузнöй республикајасса Верховнöй Советөн 5 вөса срок кежлө.

47-öд статта. Сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд состоитö председателыс, председателöс вежысјасыс, судса шленјасыс да народнöй заседателјасыс, кодјас корөбны судебнöй делöјас видлаломын участвутөм вылө.

48-öд статта. Сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд дејствутө тачöм составын:

а) уголовнöй делöјас куза судебнöй коллегіја уголовнöй делöјас видлалом вылө, кодјасбс отнеситöма законөн сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд вефеніејө, а сиз-жө крајевöй, областнöй да сојузнöй республикајасса мукдöб судјаслөн приговорјас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас видлалом вылө;

б) гражданскöй делöјас куза судебнöй коллегіја гражданскöй делöјас видлалом вылө, кодјасбс отнеситöма законөн сојузнöй республикајасса Верховнöй Суд вефеніејө, а сиз-жө крајевöй, областнöй да сојузнöй республикајасса мукдöб судјаслөн решеніејас да определеніејас вылө жалобаяс да протестјас видлалом вылө.

49-öд статта. Сојузнöй

(Вөчө вичдө койкөд лист бөжө).

СССР-са, сојузнöй да автономнöй республикајасса судоустројство јылыс законлөн продолженіе

республикаса Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіјајас делöјас відлалöны председателствуйтыс— Верховнöй Судса председател мбö шлен да кык народнöй заседател составын.

50-öд статья. Сојузнöй республикаса Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіјајас крајевöй, областнöй да сојузнöй республикаса мукöд судјаслөн приговорјас, решеніејас да определеніејас выль жалöбјас да протестјас відлалöны Верховнöй Судса кујим шлен составын.

51-öд статья. Сојузнöй республикаса Верховнöй Суд республикаса судјаслөн судебнöй дејателност бөрса надзор олöмö пöртö:

а) законнöй вынö пырыс приговорјас, решеніејас да определеніејас выль СССР-са прокурорлыс, сојузнöй республикаса проку-

рорлыс, СССР Верховнöй Судса Председателлыс, сојузнöй республика Верховнöй Судса председателлыс протестјас відлалöмөн;

б) сојузнöй республикаса судјаслөн решитöм делöјас куза жалöбјас да протестјас судебнöй заседаніејас вылын відлалöмөн.

52-öд статья. Сојузнöй республика Верховнöй Судса председател председателствуйтö судебнöй заседаніејас вылын мбö назначтö судебнöй заседаніејас вылын председателствуйтöм выль сојузнöй республика Верховнöй Судса шленöс, назначтö делöјас кывзöм выль, сетö распораженіејас судö мыжаланајасöс, свидетелјасöс, экспертјасöс корöм јылыс да јубртö истецјаслы да ответчикјаслы делö відлалан срок јылыс.

VI.

СССР-са СПЕЦИАЛНÖЙ СУДЈАС

53-öд статья. СССР-са Конституціалөн 102-öд статья подув вылын дејствуйтöны СССР-са тащöм специалнöй судјас:

а) военнöй трибуналјас;
б) кöрттуј транспорт вывса линејнöй судјас;
в) вавыв транспорт вывса линејнöй судјас.

54-öд статья. СССР-са Конституціалөн 105-öд статья лöсалöмөн СССР специалнöй судјасса председател, председателöс вежысјас, шленјас бöрјысöбны СССР-са Верховнöй Сöветөн 5 воца срок кежлö.

55-öд статья. Военнöй трибуналјаслөн, кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјаслөн судебнöй заседаніејасын участвуйтöм выль кыкысöбны народнöй заседателјас, кодјас бöрјысöбны ужалыс јöз депутатјаслөн крајевöй да областнöй сöветјаслөн да сојузнöй да автономнöй республикајасса Верховнöй Сöветјаслөн.

56-öд статья. Военнöй трибуналјас, кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјас делöјас відлалöны председателствуйтыс— судса председател мбö шлен да кык народнöй заседател составын случајјасыс кынзї, кор закон сертї, делöјас відлавöбны соответствуйшщöй судса кујим шлен составын.

57-öд статья. Военнöй трибуналјас котыртöбны:

а) военнöй округјас, фронтјас да морскöй флотјас бердын;
б) арміјајас, корпусјас, мукöд воинскöй сојединеніејас да военнöй учрежденіејас бердын.

58-öд статья. Военнöй трибуналјас відлалöны де-

лöјас воинскöй преступленіејас јылыс, а сїз-жö мукöд преступленіејас јылыс, кодјасöс законөн отнеситöма најö веженіеö.

59-öд статья. Округјас, фронтјас да морскöй флотјас бердса военнöй трибуналјас відлалöны уголовнöй делöјас, кодјасöс отнеситöма законөн најö веженіеö, а сїз-жö відлалöны жалöбјас да протестјас приговорјас выль делöјас куза, кодјасöс відлалöма арміјајасса, корпусјасса, мукöд воинскöй сојединеніејасса да военнöй учрежденіејасса военнöй трибуналјаслөн.

60-öд статья. Кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјас відлалöны законөн најö веженіеö отнеситöм делöјас преступленіејас јылыс кодјасöс вескöдöма транспорт вылын трудовöй дисциплина орöдöм выль, да мукöд преступленіејас јылыс, кодјас нарушјатöны транспортлыс нормалнöй уж.

61-öд статья. Кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјас котыртöбны соответственнöй кöрттујас да вавыв туј соошщеніејас вылын.

62-öд статья. Военнöй трибуналјасса, кöрттуј да вавыв транспорт вывса судјасса председателјас председателствуйтöны судебнöй заседаніе вылын мбö назначтöны судебнöй заседаніејас вылын председателствуйтöм выль военнöй трибуналјасса да линејнöй судјасса шленјасöс, назначтöны делöјас кывзöм выль, сетöны распораженіејас судö мыжаланајасöс, свидетелјасöс да экспертјасöс корöм јылыс.

VII.

СССР-са ВЕРХОВНÖЙ СУД

63-öд статья. СССР-са Конституціалөн 104 да 105-öд статьяскöд лöс-

лöмөн СССР-са Верховнöй Суд ем высшöй судебнöй орган да бöрјыс-

сö СССР-са Верховнöй Сöветөн 5 воца срок выль.

СССР-са Верховнöй Суд выль пуктысöс надзор СССР-са да сојузнöй республикајасса став судебнöй органјас судебнöй дејателност бөрса.

64-öд статья. СССР-са да сојузнöй республикајасса став судебнöй органјаслөн судебнöй дејателност бөрса надзор Верховнöй Суд пöртö олöмö:

а) судјаслөн законнöй вынö пырыс приговорјас, решеніејас да определеніејас выль СССР-са прокурорлыс да СССР Верховнöй Судса председателлыс протестјас відлалöмөн;

б) военнöй трибуналјаслөн, кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјаслөн відлалöм делöјас куза жалöбјас да протестјас відлалöмөн.

65-öд статья. СССР-са Верховнöй Суд состоитö председателыс, председателöс вежысјасыс, Верховнöй Судса шленјасыс да народнöй заседателјасыс, кодјас корöбны судебнöй делöјас відлавны участвуйтöм, да дејствуйтö тащöм составын:

а) уголовнöй делöјас куза судебнöй коллегіја;
б) гражданскöй делöјас куза судебнöй коллегіја;
в) военнöй коллегіја;
г) железно-дорожнöй коллегіја;
д) водно-транспортнöй коллегіја.

66-öд статья. Уголовнöй делöјас куза СССР-са Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіја відлалö уголовнöй делöјас, кодјасöс отнеситöма законөн сїжö веженіеö, а сїз-жö відлалö сојузнöй республикајасса Верховнöй Судјаслөн приговорјас да определеніејас выль протестјас.

67-öд статья. Гражданскöй делöјас куза СССР-са Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіја відлалö гражданскöй делöјас, кодјасöс отнеситöма законөн сїжö веженіеö, а сїз-жö відлалö сојузнöй республикајасса Верховнöй Судјаслөн решеніејас да определеніејас выль протестјас.

68-öд статья. Уголов-

нöй да гражданскöй делöјас куза СССР-са Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіјајас делöјас відлалöны председателствуйтыс— СССР Верховнöй Судса председател мбö шлен да кык народнöй заседател составын.

Уголовнöй да гражданскöй делöјас куза СССР-са Верховнöй Судлөн судебнöй коллегіјајас сојузнöй республикајасса Верховнöй судјаслөн приговорјас, определеніејас да решеніејас выль протестјас відлалöны СССР Верховнöй Судса кујим шлен составын.

69-öд статья. СССР-са Верховнöй Судлөн военнöй коллегіја відлалö делöјас, кодјасöс отнеситöма законөн сїжö веженіеö, а сїз-жö відлалö военнöй трибуналјаслөн приговорјас да определеніејас выль протестјас да жалöбјас.

70-öд статья. СССР-са Верховнöй Судлөн военнöй коллегіја делöјас відлалö председателствуйтыс— СССР-са Верховнöй Суд военнöй коллегіја председател мбö шлен да кык народнöй заседател составын, случајјасыс кынзї, кодјасöс специалнö урчитöма уголовно-процессуалнöй кодексөн, секї делöјас відлавсöбны военнöй коллегіја кујим шлен составын.

СССР-са Верховнöй Судлөн военнöй коллегіја відлалö военнöй трибуналјаслөн приговорјас да определеніејас выль протестјас да жалöбјас СССР Верховнöй Суд военнöй коллегіја кујим шлен составын.

71-öд статья. СССР-са Верховнöй Судлөн железно-дорожнöй да водно-транспортнöй коллегіјајас відлалöны делöјас преступленіејас јылыс, кодјасöс отнеситöма законөн најö веженіеö, а сїз-жö відлалöны протестјас да жалöбјас кодјас вајсöбны кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјаслөн приговорјас да определеніејас выль.

72-öд статья. СССР-са

Верховнöй Судлөн железно-дорожнöй да водно-транспортнöй коллегіјајас делöјас відлалöны председателствуйтыс— соответствуйшщöй коллегіја председател мбö шлен да кык народнöй заседател составын.

73-öд статья. СССР-са Верховнöй Судлөн железно-дорожнöй да водно-транспортнöй коллегіјајас відлалöны протестјас да жалöбјас, кодјас вајсöбны кöрттуј да вавыв транспорт вывса линејнöй судјаслөн приговорјас да определеніејас выль, СССР-са Верховнöй Судлөн соответствуйшщöй коллегіја кујим шлен составын.

74-öд статья. СССР Верховнöй Судса Председател вермас примитны ас вылас председателствуйтöм лубöй делö куза, кодї СССР Верховнöй Суд коллегіја відлалöм вылын.

СССР Верховнöй Судса Председател да СССР-са Прокурор иметöны право требуйтны лубöй делö СССР-са мбö сојузнöй республикаса лубöй судыс да вöчны тајö делö кузаыс ассыс протест законөн лöсöдöм пöрадокын.

75-öд статья. СССР Верховнöй Суд коллегіјајаслөн приговорјас, решеніејас да определеніејас выль СССР Верховнöй Судса председателөн мбö СССР-са Прокурорөн вајöм протестјас відлалöм выль чукöртö СССР-са Верховнöй Судлөн Пленум, кодї сїз-жö сетö руководашщöй индöдјас судебнöй практика вопросјас куза решеніејас подув вылын, кодјасöс примитöма СССР-са Верховнöй Судлөн відлалöм судебнöй делöјас куза.

76-öд статья. СССР-са Верховнöй Судлөн Пленум состоитö СССР Верховнöй судса Председателыс, сїжс вежысјасыс да СССР Верховнöй Судса став шленјасыс.

Пленумын СССР-са прокурорлөн участвуйтöм обязательнö.

СССР-са Верховнöй Суд Пленум заседаніе вылын участвуйтö јустї-

Помöд вїкöд волöд мет бөвгө

СССР-са, сојузнөй да автономнөй республикајасса судоустројство јылы закондөн пом

ција куза СССР-са Народној Комиссар.

77-өд статья. СССР-са Верховнөй Суд Пленумдөн

нумлөн заседанијејас чукөртсөны кык төлысын өтчыдыс не шочжыка.

VIII.

СУДЕБНОЈ ИСПОЛНИТЕЛЈАС

78-өд статья. Гражданскөй делөјас куза решенијејас да определенијејас олөмө пөртөм да имущественнөй взысканијејас жүкөнын уголовнөй делөјас куза приговорјас олөмө пөртөм вөчсө суденнөй исполнителјасөн.

79-өд статья. Суденнөй исполнителјас состоитөны народнөй судјас бердын, окружнөй, крајевөй, областнөй судјас, автономнөй да сојузнөй республикајасса Верховнөй Судјас бердын да назначаетөны Юстиција куза сојузнөй республикаса Народној Комиссариатөн, а автономнөй

республикајасын — Юстиција куза автономнөй республикаса Народној Комиссариатөн.

80-өд статья. Суденнөй приговорјас, решенијејас да определенијејас олөмө пөртөм куза суденнөй исполнителјасөн предјавлајтан требованијејас обязательнөйөс став должностнөй јөзлы да гражданагы.

СССР Верховнөй Совет Президиумса Председатель—

М. КАЛЫН.

СССР Верховнөй Совет Президиумса Секретар—

А. ГОРКИН.

Москва, Кремль
1938 во август 16-өд лун.

Советскөй Социалистическөй республикајас Сојузлыг Верховнөй суд бөрјөм жылыг

Советскөй Социалистическөй Республикајас Сојузса Верховнөй Совет шуд:

Бөрјыны Советскөй Социалистическөй Республикајас Сојузса Верховнөй Суд ташөм составын:

СССР ВЕРХОВНОЈ СУДСА ПРЕДСЕДАТЕЛЬ—

1. Голаков Иван Терентьевич.

СССР ВЕРХОВНОЈ СУДСА ШЛЕНЈАС:

2. Алексејев Георгиј Алексејевич,

3. Абдурахманов Усман,

4. Александр Александр Агабекович,

5. Бојаркин Михаил Алексејевич,

6. Буленков Алексеј Алексејевич,

7. Буканов Василь Васильевич,

8. Волк Екатерина Архиповна,

9. Гусев Андрей Григорьевич,

10. Фетистов Иван Васильевич,

11. Фмитријев Леонид Фмитријевич,

12. Жуков Фмитриј Яковлевич,

13. Зар'анов Иван Михеевич,

14. Цевлев Борис Иванович,

15. Камерон Петр Алексејевич,

16. Караджаева Нуры,

17. Климин Федор Арсеньевич,

18. Корнев Иван Владимирович,

19. Коробко Раиса Яковлевна,

20. Кандыгин Фмитриј Яковлевич,

21. Лодычев Сергей Терентьевич,

22. Малинина Марија Николаевна,

23. Матулевич Иван Осипович,

24. Наумов Никола Александрович,

25. Никитченко Иона Тимофеевич,

26. Назарова Анна Назаровна,

27. Орловский Павел Яковлевич,

28. Огурцов Иван Константинович,

29. Орлов Александр Моисеевич,

30. Панкратов Константин Александрович,

31. Рахимов Гаджи Мамедович,

32. Романова Анна Александровна,

33. Романычев Михаил Григорьевич,

34. Сакеев Тугулбай,

35. Солодеев Андрей Петрович,

36. Сауленко Любовь Корнеевна,

37. Смиркова Евдокия Васильевна,

38. Суслин Андрей Григорьевич,

39. Соловьев Николай Алексејевич,

40. Ульрих Василь Васильевич,

41. Успенский Владимир Алексејевич,

42. Чагиров Бајмухамед,

43. Чепцов Александр Александрович,

44. Чехович Афанасий Леванович,

45. Шарифов Зариф.

СССР ВЕРХОВНОЈ СУДЛОН НАРОДНОЈ ЗАКОН

ДАТЕЛЈАС:

1. Авезова Мастура,

2. Алдабергемов Тулеу,

3. Барышев Степан Никитич,

4. Белан Роман Васильевич,

5. Фуканов Мирон Фмитриевич,

6. Илjin Григорий Маркелович,

7. Леонова Ольга Федорова,

8. Малышин Николай Тимофеевич,

9. Минаев Василь Степанович,

10. Мирзаев Шапај,

11. Мир Касимов Мир Асадулла Мир Алексер Оглы,

12. Молаков Василь Федорович,

13. Огнев Александр Степанович,

14. Орлов Петр Семенович,

15. Сметанин Николай Степанович,

16. Цатур'ан Цатур Алекскович,

17. Циклаури Андрей Васильевич,

18. Чулетов Мураз,

19. Шамсутдинов Галим Шамсутдинович,

20. Якуш Пелагея Остаповна.

СССР-са Верховнөй Совет Президиумса

Председатель—

М. КАЛЫН.

СССР Верховнөй Совет Президиумса Секретар—

А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
Август 17-өд лун 1938-өд во.

Новый кинофильм

Ленинградская ордена Ленина киностудия „Ленфильм“ выпускает новый звуковой художественный фильм „Профессор Мамлок“. В основу сценария картины положена одноименная пьеса известного антифашистского писателя Фридриха Вольфа.

На снимке: Кадр на фильме. Проф. сор Мамлок (заслуженный артист Республики, орденоносец С. Межянский) с сыном Ральфом (артист О. Жаков).
Репродукция Союзфото („Пресскиш“).

Пріступітисны вартөмө

Покча сиктөветува „Выл Олыг“ колхозса 2-өд да 3-өд бригадајас турун пуктан да һаң идралан ујјас ештөдисны

август 31 лун кежлө.

Тажө бригадајасыс сөңтабр 12-өд лунө заводитисны вартны да көсјисны вартан ујјас ештөдны октабр 1-өд лун кежлө. А сиз-жө бөсөисны чаб лептан ујјө.

Колхозса јуралыс—
Растворов

Быд колхоз бердө котыртны мөдә-мөдлы отсасан касса

Міјан рајонын һөти колхоз бердын өнөз ез вөв котыртөма мөдә-мөдлы отсасан касса, кодлөн зев ыжыд төдчанлуныс колхозникјаслы отсөг сетөмын.

Митрофанса Молотов һөма колхозникјас асланыс собраніе вылын шуисны котыртны мөдә-

мөдөс отсалан касса, сетчө вескөдлысөн бөрјисны активнөй колхозник Шахтаров Петр Васильевич јөртөс.

Мөдә-мөдлы отсасан касса колө организүтны быд колхоз бердө, кодөн должен вескөдлыны рајсөбес.

А. Морохин.

Төждыстөм бригадир

„20 лет октября“ колхозса 1-өй бригадасыс бригадир Пыстин Михаил качественнөја турун идралөм да һаң идралөм вөсна һөти оз төждыс. Сиз, Сојва устыс зев-һин важдөн ышкывлисны 1,2 куртны, кор вөли-һин

пөчанлун, а өни туруныс өтава улас-һин тырөма. Либө һаң машинадн вартигөн зев јона гылдөны шепјассө, но шеп чукөртысөс оз сувтөдны.

Колхоз правленіјелы Пыстинөс ташөм кывга виј да пыр-на ез куртны, кор вөли-һин

К.

Задерживајтө почта новлөдлөм

Савајарса сиктөветлөн президиум Вөзиса „Југдылан“ колхозыс выфелитис почта новлөдлөм вылө 1 мөртөс, но колхозса јуралыс Меженцев сиз мөртсө ез сет почта новлөдлөм вылө, мыј вөсна задерживајтө почта новлөдлөм.

Медым буржыка да аскадын колхозникјаслы доставитны газетјас, журнал-

јас да писмөјас рајзо да сьвајлөн рајконтора „Југдылан“ колхозыс шөктывлисны выфелитис колхознөй писменосөс, но Меженцев бара-жө ез выфелит.

Почта регулярнөја ветлөмыс задержитыс куза, кыз Меженцев, колө примитны чорыд мера.

Гулајев.